

UFUK BEKTAŞ KARAKAYA • Bitmeyen Sürgün

UFUK BEKTAŞ KARAKAYA 1957 yılında Malatya-Kuluncak'ta orta halli bir çiftçi ailesinin çocuğu olarak doğdu. İlk ve ortaokulu Malatya'da, liseyi İstanbul'da okudu. Lise yıllarında "Halkın Kurtuluşu" hareketinde siyasi mücadeleye katıldı. Daha sonra bu hareketin ayrışma sürecinde "Devrimci Proletarya" saflarında yer aldı. 1978'de çeşitli cezaevlerinde bir yıl tutuklu kaldıktan sonra politik faaliyetine devam etti. 1981 yılında İskenderun'da tekrar yakalandı. Toplam on farklı cezaevinde sekiz yıl hapis yattı. 17 Eylül 1988'de Kırşehir E Tipi Cezaevi'nden on sekiz koğuş arkadaşıyla birlikte tünel kazarak kaçtı. 1989'da yurtdışına çıktı. Uzun yıllar Avrupa'da göçmen sorunlarıyla ilgili siyasi faaliyetler yürüttü. Almanya'nın Köln kentinde insan hakları savunucusu dostları ve arkadaşlarıyla çalışmalar sürdürüyor. Yaşanacak güzel bir dünya özlemi içinde en çok da İstanbul'u özliyor. İletişim'den daha önce *Ölüm Bizim İçin Değil* kitabı yayımlandı (2011).

ufuk.bektaskarakaya@gmail.com

İletişim Yayınları 2204 • Anı Dizisi 68

ISBN-13: 978-975-05-1760-0

© 2015 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2015, İstanbul

EDITÖR Tamlı Bora

YAYINA HAZIRLAYAN Fatih Duman

DİZİ KAPAK TASARIMI Utku Lomlu

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Ufuk Bektaş Karakaya Arşivi

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Emre Bayın

BASKI ve CILT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

UFUK BEKTAŞ KARAKAYA

Bitmeyen Sürgün

*“Teorik anlayışın aydınlık olması için,
insanın kendi yanlışlarından,
kendi acı deneyimlerinden ders almasından
daha iyi bir yol yoktur.”*

FRIEDRICH ENGELS

MEMLEKET İSTERİM...

Memleket isterim
Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun;
Kuşların, çiçeklerin diyarı olsun.

Memleket isterim
Ne başta dert ne gönülde hasret olsun;
Kardeş kavgasına bir nihayet olsun.

Memleket isterim
Ne zengin, fakir ne sen ben farkı olsun;
Kış günü herkesin evi barkı olsun.

Memleket isterim,
Yaşamak, sevmek gibi gönülden olsun;
Olursa bir şikâyet ölümden olsun.

Cahit Sıtkı Tarancı

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	11
ÖNSÖZ.....	13
Tıpkı filmlerdeki gibi.....	17
Kardeşini “milli” edemedim.....	25
Sürgünde ilk günlerim.....	33
Resmi, keyfi, ayıklamacı tarih anlayışı.....	41
Sürgünde ilk aşk.....	49
Zorlukları aşmak.....	54
O, sabah ışıklarının umut türküsüydü.....	57
Küçük örgüt olmanın handikapları.....	62
Yarın adına ertelenen seveda.....	67
Hep gönüllüler biz olduk.....	75
Sihirli bir kent İstanbul.....	86
Sıkıntıların sözcüsü, taleplerin öncüsü olmak.....	97
Açın yüreklerinizi gençlik evi geliyor.....	104
Kavganın şairi Adnan Yücel.....	105
Helikopter kazası.....	115
Ufuk, hangi pasaportla geldin?.....	118

Geceler	127
Tarih kaydet, dövüşenlerin hikâyesini.....	137
Kendini yakmak: Metin Alavi	140
Siyasi eğitim okulları.....	143
Yüksek gönüllülük, sınırsız özveri kampanyası	148
Köln'de Tanrı'nın evi Dom Katedrali	151
Cezaevleri.....	156
F-Tipi cezaevleri.....	160
Köln'de Marx ve Engels'i arıyoruz.....	162
Küba izlenimlerim	169
Prag... Nice... Cenova.....	179
Nice (Nis).....	181
Cenova	185
Adım adım tasfiyecilik.....	190
Sürgünde ölmek.....	201
Ölmeye karar vermek.....	206
Türkiye'den gelen yoldaşlar	211
Konferansa nasıl gidildi	213
Venezuela izlenimlerim.....	219
Örgütle sıkıntılı günler	244
Dönüş	245
Mezar ziyaretinin düşündürdükleri.....	252
ALBÜM.....	259

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ATTAC	Uluslararası Finans Hareketlerinin Vatandaşların Çıkarları Doğrultusunda Vergilendirilmesi İçin Birlik
DETUDAK	Devrimci Tutsaklarla Dayanışma Komitesi
DGB	Alman Sendikalar Birliği
DHKP-C	Devrimci Halk Kurtuluş Partisi Cephesi
DKP	Alman Komünist Partisi
GBI	Gewerkschaft Bau und Industrie (İnşaat ve Sanayi İşçileri Sendikası, İsviçre)
INPEG	Ekonomik Küreselleşmeye Karşı İnisiyatif
MK	Merkez Komitesi
MLKP	Marksist Leninist Komünist Partisi
PDVSA	Venezuela Ulusal Petrol Şirketi
SDAJ	Almanya Sosyalist İşçi Gençlik
SDP	Almanya Sosyal Demokrat Parti
TDKP	Türkiye Devrimci Komünist Partisi
TDP	Türkiye Devrim Partisi
TİKB	Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği
TKİP	Türkiye Komünist İşçi Partisi
TKEP-L	Türkiye Komünist Emek Partisi Leninist
TKP	Türkiye Komünist Partisi

TKP/ML	Türkiye Komünist Partisi / Marksist Leninist
TÜDAY	Türkiye Almanya İnsan Hakları Derneği
O-Ç	TIKB merkezi yayın organı
OPEC	Petrol İhraç Eden Ülkeler Teşkilatı
ÖZTUDAK	Özgürlük Tutsakları Dayanışma Komitesi
Ya Basta	Artık Yeter grubu
YD	Yurtdışı
YDK	Yurtdışı Komitesi

ÖNSÖZ

İnsan hayatı unutulmayan, iz bırakan anların toplamıdır. Anılar yaşamın dokusu ve hayatın kendisidir. Yaşam yürüyüşündeki duraklardır. Kişilerin hafızalarında saklı kalan yaşanmışlıklarıdır. Geçmişten günümüze süzülerek, damıtılarak olgunlaşır. Zamanında yazılmamış, yaşanmış ve tanık olunmuş gerçeklerin birinci elden okurlara sunulmasıdır. Yaşananların, duygu ve düş dünyasının, düşünce ve görüşlerinin ve tanık olduklarının kendi kaleminden anlatılmasıdır. Belge niteliği taşıyan siyasal ve sosyal olanları, dönemin özelliklerini verebildiği ölçüde önemli birer kaynak olabilir. Anı yazımı aynı zamanda kişinin kendisiyle, yol arkadaşlarıyla, toplumla, sistemle bir yüzleşmedir. Bu nedenle anısız bir yaşam düşünülemez. Dönemi hakkında okura bilgi aktarır. Böylelikle tarihçilere yorum yapması için yardımcı olacak veriler sunar. Yakın ve uzak geçmişimizi, yani tarihimizi anlamak, incelemek, günümüzde işimize yarayabilecek, bazı sonuçlara varabilmek için içinden geçilen süreci anlatır, tarihsel dönemlere ışık tutar. İçeriğinde subjektif bir yaklaşımı barındırsa da bundan bir bütün olarak arınmamış da olsa; biraz özeleştirir, biraz yanılğı ve yanlışlardan dolayı keşkeleri barındırır, pişmanlıklar içerir. Zaten insanlar kendilerini nesnel olarak değerlendirebilselerdi; yaptık-

ları, hatta söyledikleri şeylere ne kadar uzak olduklarının farkında olsalardı, dehşete düşecek şaşkınlıklar yaşarlardı.

Tecrübeler yaşanılarak edinilir. Yaşanmış gerçekler ise bir yönü ile geleceği hazırlar. Geçmiş hakkında dönemin olumlu, olumsuz yanlarını, kazanımlarını, kayıplarını, başarılarını, hatalarını yazmak; yaşanmış bu deneyimlerden dersler çıkarmak, her ne kadar dünü konuşur gibi görünse de geleceği kurgulamak içindir. Aksi halde bu olay aktarımcılıktan öteye geçmez. Eğer günümüzde geçmişin kökleri yoksa geleceğin oluşumuna da katkı sunulamaz. Hatta geçmiş kötülenin dışında sermayesi olmayan yeniler de giderek kendine uygun geçmişini aramaya yönelip köklerinden uzaklaşır. Bu nedenle anılar, sübjektivizmden uzak, tamamen katıksız nesnel olmaya özel bir önem ve özen gösterilerek ve gerçeğe bağlı kalınarak yazılmalıdır. Birilerine 'kılçık' atarak, sağa sola, yalan yanlış iftiralarda bulunarak, kızgınlıkla içindeki zehri kusarak, gerçekleri çarpıtarak yazılmış anıların kimseye bir yararı olmaz. Çünkü gerçeklerin, bir gün mutlaka ortaya çıkma gibi inatçı bir yönü vardır.

İnsanlar, sisteme veya iktidara muhalif oldukları için doğdukları yerlerden, ülkelerinden ayrılarak, sevdiklerini geride bırakıp sürgün yaşamını seçmek zorunda kalırlar. Yaşanacak güzel bir dünya ve ülke için mücadele ederken, insanın can güvenliği tehlikeye girdiğinde; ailesine, sevdiklerine, dostlarına, yoldaşlarına hoşçakal diyemeden; gözü, gönlü arkada insanlar geleceği bilinmeyen bir yolculuğa çıkarlar. On binlerce sürgün gibi bende; gözüm, gönlüm arkada sevdiklerime, geride bıraktıklarına eyvallah diyemeden vatansız ve kimliksiz bir yaşam sürmeye adım attım. Bazen keşke ülkemden ayrılmayıp, mücadeleyi ülkemde sürdürseydim diye düşündüğüm oldu. Fakat zamanın unutturamadığı, yüreğimi acıtan özlemlerin, derin iz bırakan anılarımın saklı olduğu ülkemde, ne yazık ki çetin, korkulu ve karanlık yıllar hüküm sürüyordu. Boğucu, örgütsel iç tartışmalardan da uzaklaşarak; ölüm tehlikesiyle yüz yüze geldiğimde bütün engelleri aşarak, ülkemden ayrılmak zorunda kaldım.

Ölüm Bizim İçin Değil kitabımı bu anlayış içinde yazdım. İleti-

şim Yayınları'ndan çıktığında okuyucudan, yüzlerce, övgü içeren elektronik posta aldım. Okuyucu, beğenisinden dolayı kitabın devamının bekleyişi içine girdi. Yakın bir geçmiş olması nedeniyle yazmak için çok düşündüm. Objektif olabilecek miyim kaygısı içinde; kızgınlık ve öfkeme yenik düşmeden, okuyucuya nesnel bir kitap aktarabilmenin kendi içimde savaşını vererek “*Bitmeyen Sürgün*”ü yazdım. Anılarımı roman kurgusu içinde bozarak yazmayı da tercih etmedim. Nedeni açık: anılar, bu tarz yazıldığında kimse üzerine almıyor, kendisini dışında tutarak, yaşanmışı dışsallaştırarak, yüzleşmekten ve kendine ayna tutmaktan uzak duruyor.

Anılarımı yazmak, bana hem uzak gelen bir süreç, hem de zorlandığım bir işti. Çünkü ben, militan bir örgütçü olarak sokaktan gelmiştim. Kendi yaşadıklarımı yazmak ise işimi daha da zorlaştırıyordu. İnsanların devrimci geçmişinden utanır hale geldiği; geçmişinden kurtulmak için “atmadık takla”nın kalmadığı bir süreçte yaşadıklarımı yazarken büyük ‘kaygı’ duydum. Yazarken, bazen öfkelendiğim, bazen de gereğinden fazla iyi niyetli olduğum için kendime kızdım. Zaman zaman bu iyi niyetli oluşum üzülmeme sebep oldu. Bazen kızgınlığımdan evde duramaz, yerimde oturamaz hale geldiğimde kendimi nehir (Rhein) kıyısına atardım. Uzun yürüyüşler yaparak, kendi kendimi pozitif yönde telkin ederek yatıştırdım. Yazarak bir yönüyle de kendimi rehabilite etmeye çalıştım. Kendimle yüzleşme içine girdim. Doğrularım, yanlışlarım, eksikliklerimle hesaplaştım. Özel yaşantımı, politik çalışmalarımı, ülkeye illegal yoldan gidiş-dönüşlerimi, yoldaşların organize ettiğim gidiş-dönüşlerini, hissettiklerimi, deney ve tecrübelerimi, düşüncelerimi; Prag, Nice (Nis), Cenova gibi G-8 eylemlerini, Köln'deki Dom Katedrali'nin hikâyesini, Marx ve Engels'in Köln'deki izlerini, Küba ve Venezuela izlenimlerimi, bir sürgünün duyduğu ülke özlemine, yazılmasının kayda değer olduğunu düşündüğüm ne varsa okuyucuyla paylaşmak istedim.

Yazdıklarımında; her şeyi olduğu gibi aktarmaya çalıştım. Yaşarken, yakın tarihi, anı olarak yazmak, gerçeği dile getirmek sıkıntılı olsa da; bunu yazılı halde sunmayı devrimci bir görev

bildim. Ben veya biz bu doğru ve yanlışları yaptık, şunları yapamadık. Bütün devrimci hareketlerin mücadele tarihlerinden gerekli dersleri çıkartması, eski yanlış ve yanlışları tekrarlamamaları, yaşanacak güzel bir ülke ve dünya özlemi için daha bilinçli ve emin adımlarla yürünebileceği düşüncesini paylaşmak istedim.

Elinizdeki kitap “*Bitmeyen Sürgün*” Avrupa’daki yaşamımın bir bölümünü anlatıyor. Ne yenilginin verdiği yılgınlıkla her şeyi kötülemeye kalkıştım ne resmi tarih anlayışı içinde; kol kırılır yen içinde kalır yaklaşımıyla, ne yaptıysak doğruydum düşüncesiyle hareket ettim. Ne de birçok insanın yaptığı gibi geçmişte yaptıklarımın rantıyla yetinme ilkelliğine düştüm. Geçmişimde yaptığım olumlu şeylerin üzerinden miras yediliğe hiç tenezzül etmedim. Dürüstlükten ayrılmamam, gerçekleri abartmamam, değişime ayak direyenleri rahatsız etse de; yaşadığım gibi yazmaya özen gösterdim. Yanlışlarımdan korkan bir devrimci de olmadım. Görebildiğim ya da gösterilen yanlışlarımdan üzerinden atlamayı da asla doğru bulmadım. Ama bunda ne kadar başarılı olabildiğimi sevgi ve saygı içerisinde okuyucunun takdirine bırakıyorum.

Katkılarından dolayı yazar A. Kadir Konuk’a, Prof. Kemal Bozay’a, Şeval ve Şimal Erökten kardeşlere teşekkürlerimi sunuyorum.

UFUK BEKTAŞ KARAKAYA

Tıpkı filmlerdeki gibi

Yakalandığım andan firar ettiğim güne kadar cezaevlerinde tam yedi yılım geçmişti. Sorgular, işkenceler, hücreler, baskılar, açlık grevleri, ölüm oruçları, tek tip elbise direnişleri, insan aklının almayacağı yöntem ve uygulamalar ve bütün bunlara karşı ölüm pahasına bedenimizi siper ettiğimiz direnişler... Tünel, firar ve sürgün.

Firari bir mahkûm olarak cezaevlerinden sonra dışarıdaki hayatım bir başka mecrada akmaya başladı. Bazen iyi bazen de kötü tesadüfler birbirini izledi. Hayatın yaşanılabilirliği ve acımasızlığı içinde, çoğu zaman zor da olsa bir cezaevi kaçağı olduğumu unutmaya çalıştım. Sevinç, heyecan, hüznün, coşku, endişe, korku ve cesareti bir arada yaşadım. Gittiğim her yerde bu karmakarışık duygular benimleydi. Tehlike ve tedbir kafamı hep meşgul etti. Mutluluğu doruklarda, kaygıyı ise dokularımın derinliklerinde yaşadım. Bu durum ruhumu daralttı, beynimi yordu. Fakat yaşam felsefemde yılgınlığa ve yorgunluğa yer yoktu. Can sıkıcı, dar örgüt ölçütlerinin getirdiği tartışmalardan da uzaklaşıp bir yıl sonra ülkeyi terk edecektim. Yıllarca sürgün hayatı yaşayacak ama umudunu yitiren sürgünlerden de olmayacaktım.

Politik faaliyetlerimden dolayı çeşitli isimler ve kimlikler altında evden eve, mahalleden mahalleye, şehirden şehre geçerek yaşantımı illegal olarak sürdürdüm. Bazen askerden, bazen polisten ve bazen de ihbarcıdan gizlendim. Sonu belli olmayan; nerede nasıl bir yaşamın beni beklediğini kestiremediğim, dilini ve kültürünü bilmediğim Almanya'ya yolculuğa çıktım. Avrupa kapılarında sürgün bir hayata adım atacaktım. Yeni bir dünyaya açılacak, yeni dostlar, yoldaşlar, aşklar edinecek; irili ufaklı yeni serüvenlere atılacaktım. Barınmadığım, hatta yeteri kadar tanıyamadığım ülkemi terk edecek; insanını, havasını, suyunu, güneşini, denizini, taşını, toprağını, ağacını, kuşunu özleyecektim.

Nisan ayının son, güneşli, güzel ve pırl pırl günleriydi. Yüreğimi ülkede bırakarak yaşadığım toprakları terk-i diyar ediyor; bedenimi uzak, yabancı bir şehre, Köln'e götürüyordum. Heyecanım doruktaydı; kalbim ise göğüs kafesimi küt küt tek-meliyordu. Kafamda pasaport bilgileri... Artık Almanya'da çalışan bir işçiydim. Kardeşim Salman'la birlikte Adnan Menderes Havaalanındaydık. Kardeşimin yüzüne üzüntü, kaygı, korku yerleşmişti; benden çok o tedirgin oluyordu. Ayrılma anı gelip çatmıştı. Sımsıkı kucaklaşıp vedalaştık; ama uçağa binene kadar beni uzaktan izledi.

Pasaport kontrolü için sıraya girdim. Gözüm, gönlüm, aklım arkada; rahat davranışlar içinde pasaportumu polise uzattım, baktı, kontrol etti, kapıdan içeriye girdim. İkinci kontrol noktasında kuyrukta sıram geldiğinde polise tekrar pasaportumu ve uçuş belgelerimi uzattım. Bütün sayfaları çevirerek kontrol etti, ışığa tuttu, yüzüme dik dik baktı. "Benim gözümünden bir şey kaçmaz" edasıyla geri verdi, "İyi yolculuklar," dedi. İki saat yolcuların arasında dikkat çekmeden oyalandım. Yolcular uçağa alınıp, uçak havalanınca tuhaf, anlatılması zor duygular içindeydim. Ülkeyi terk etmek, dostlarımdan, arkadaşlarımdan, yoldaşlarımdan, sevdiklerimden uzak kalmak içimi acıtıyordu. Yaklaşık üç saat sonra Köln-Bonn Havalimanı'na uçak indiğinde, kaygılı bakışlarla çevreyi izlerken, acemiliğimi ve şaşkınlığımı gizlemenin gayreti içinde, bütün soğukkanlılı-

ğımı koruyarak kontrol noktasına doğru yürüdüm. Sahte pasaportum elimde, sıranın bana geldiğini bile fark etmeden, benden öncekiler gibi pasaportumu görevli polise uzattım. Heyecanlıydım ama belli etmemeye çalıştım. Polis, beni gözleriyle tepeden tırnağa süzdü. Pasaportumun sahte olup olmadığını anlamak için yüzüme ve gözlerimin içine dik dik bakarak, sayfalarını çevirip durdu; yetmedi ışığa tuttu, sonra damgayı vurup geri verdi.

Derin derin nefes alıp vererek rahatlamaya çalıştım. Benden önce kontrolden geçenlerin peşinden hızlı hızlı yürüdüm. Otomatik olarak açılan güvenlik kapılarından peş peşe geçtim. Çıkış kapısından dışarı baktığımda ağabeyim görünürlerde yoktu. Gözlerim onu arıyordu; uzaktan birileri bana doğru gülümseyerek el sallıyordu. Biraz yaklaşınca bir sürprizle karşılaştım: Erdal Aykaç ve Bektaş Demircioğlu.

“Bir terslik çıkmadı değil mi?” dedi Erdal.

“Hayır, her şey yolunda gitti,” dedim.

Yanımda valiz yoktu, küçük bir el çantasıyla gelmiştim. Birlikte Bektaş'ın evine gittik. Birkaç saat sonra ağabeyim, kuzenimin çocuklarıyla geldi. Bir akşamlik misafirlikten sonra, arabayla Ulm'e gitmek için ertesi gün yola çıktık.

Yolda arabayı Belgin kullandı. Yolculuk boyunca memleket meselelerinden, sağdan soldan, havadan sudan, yaşananlardan uzun uzun konuştuk. Kusursuz yapılmış otoyollarda hızla yol alıyorduk. Ağabeyim, yılların özlemi ile gözlerini üzerimden ayırmıyordu. Şaşkınlık içinde bazen gerçek mi diye kollarıma ve omzuma dokunuyordu. Beş, altı saat süren yolculuk süresince, yolların çevresindeki ormanı ve yeşilliği ara sıra izledim.

1 Mayıs'a Ulm'da katılacaktım. Almanya'da ikinci günümdü. 1 Mayıs'ın coşku ve kitleselliğini merak ediyordum. Almanya'da ilk izlenimlerimi edinecektim. Miting alanında polis göze çarpmıyordu. Alana geldiğimizde üç ila beş bin kişinin katıldığı kutlamalarda, görkemli flamalar altında; pankartlar arkasındaki yürüyüşçüler şenlik havası içindeydi. Katılımcıların ellerinde kalın sopalar yoktu. Korunmaya ihtiyaç da duymuyorlardı. Karşıt görüşlü kimseler de ortalıkta görünmüyordu. 1 Ma-

yıs'tan daha çok bira festivali havası egemendi. Şemsiyelerin altında, masaların çevresinde biralarını yudumluyorlardı. İnsanlar sanki alana bira içmek için gelmişti. Katılımcılar renk cümbüşü içindeki bir karnavala veya pikniğe gelmiş gibiydi. Türkiyeli örgütler köfte ekmek, döner ekmek, ayran satan tezgâhlar kurmuşlar, para kazanmanın çabası içindeydiler. Tam bir şaşkınlık ve hayal kırıklığı içindeydim.

Ertesi gün halamın kızını ve çocuklarını gördükten sonra Selb'e gitmek için abimle yola çıktık. Nürnberg'de yerel radyoda çalışan, abimin tanıdığı Devrimci Yolcu Küçük Ali'ye uğradık. Tanıştık, sığınma talebi ile ilgili bilgi aldık. Eve geldiğimizde telaş ve merak içinde amcasını bekleyen altı ve yedi yaşlarında iki velet, Azmi ve Yücel, huysuzlaşmış, somurtuyorlardı. İkisini birlikte kucaklayınca aramızdaki buzlar hemen eriyiverdi.

Azmi'nin ilk sözü, "Amca niye kaçtın? Ben seni helikopterle kaçıracaktım," oldu.

Ona, "Azmicğim sen beni çok beklettin. Baktım ki sen gecikiyorsun, ben de daha fazla bekleyemedim, cezaevinden kaçmak zorunda kaldım!" dedim. Azmi, "O zaman ben öğretmene söyleyeceğim, onu ben kaçıracaktım ama o beklemedi, kendisi kaçtı diyeceğim," dedi. "Tamam, söyle," demekle yetindim.

Yengem sofrayı kurmuş bizi bekliyordu. Yemek ve çay sohbetinde konu cezaevinden kaçmama geldi. Tünel çalışmasına yönelik merak edilen sorular birbiri ardına sorulmaya başlandı: "Nasıl kaçtınız, tüneli nasıl kazdınız, toprağı nereye sakladınız, hiç gören olmadı mı, içeriden size yardım edenler var mıydı?" gibi bir dizi soru ve bir dizi yanıt.

Ağabeyim, "Kardeşim bizi çok korkuttun. Her an yakalanabilir ya da vurulur kaygısı içinde yüreğimiz ağzımızda dolaştık. Sen geldin midemdeki ağrıları kesildi. Oh be... Ne güzel rahatladım. O korkulardan arınıp derin bir nefes aldım. Hani deniz veya havuzda suyun üstüne sırtüstü yatıp uzanırsın, yerçekiminin etkisi dışında yüzeyde yatıp dinlenirsin, rahatlırsın ya, işte öyle... Kuş gibi hafifleyip rahatladım. İyi ki geldin be kardeş! O karanlık, kâbus dolu günler nihayet geride kaldı. Ar-

tık seni elime geçirdim, bir daha hiçbir yere bırakmam,” dedi.

Gecenin geç saatlerine kadar tanıdık, eş dost, arkadaş, akrabalarından telefonlar geldi, sohbet ettik. Sonra herkes eline kitabını alıp odasına çekildi. İçtiğim çay veya kahveden mi yoksa başka bir ülkede nasıl yaşayacağımın kaygısı mı bilmiyorum; bir türlü gözüme uyku girmedi. Yüreğim, beynim ülkede... O gece cezaevleri, dışarı ve Almanya arasında karmakarışık duygular içinde sabaha doğru uyuyakaldım.

Sabah ağabeyim odanın kapısını açıp seslendi: “Guten Morgen! Hast du gut geschlafen?” dedi. “Morgen’i anladım da diğerrinden hiçbir şey anlamadım,” dedim. Gözlerine baktım; güldü. “Bana aynısını tekrar et.” dedi. Tekrar ediyordum ama ne dediğimi bilmiyordum. Ezberleyene kadar tekrar ettiriyor, sonra Türkçesini söylüyordu. “Günaydın... İyi uyudun mu?” diyordu. İyi uyudum. Ama cezaevinde mi, Türkiye’de mi, yoksa burada mı uyudum, bilmiyordum. “Ja, ich habe gut geschlafen.” cümlesini bana ezberletene kadar tekrarlattı. Artık bu iki cümleyi birkaç gün tekrarlayıp durdum. Almanca ile böyle tanışmış oldum.

Ertesi gün abimin tanıdıkları, arkadaşları, dostları hoş geldin ziyaretine geldiler. Güncel konuları, firarı, Türkiye’nin içinde bulunduğu durumu konuştuk ve Türkiye’nin geleceği üzerine uzun uzun sohbetlerle günü akşam ettik. Akşamüstü Adem’in kız kardeşi Elife ile Elife’nin eşi Seyfi geldi. Cezaevine gide gele kardeş gibi olmuştuk. Elife, Seyfi ile evlenerek Almanya’nın Hof kentine yerleşmişti. Daha kapıdan içeri girdiğinde, “Kendin geldin, Adem yoldaşını, abimi niye getirmedin? Hani hiç ayrılmayacaktınız? Bırakmasaydın, onu da getirseydin,” dedi. Yüreğine çöreklenmiş özlem, yüzüne yerleşmiş hüznüle; acı bir tebessümle dudaklarını ısırarak boynuma sarılıp hüngür hüngür ağlamaya başladı. Kesik kesik hıçkırık ve ağlama sesi evin dar ve uzun koridorunda yankılandı. Evdeki sevinç ve mutluluk, yerini şaşkınlık, sessizlik içinde hüzne bıraktı. Zaten ister yerek, arzulararak gelmemiştim. Elife’nin ağlaması beni derinden etkiledi. Huzursuzluğum iyice arttı. Gözkapaklarımın arasından yağmur damlaları gibi yaşlar gelmeye başladı.